

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

© 2015 САЗОНЕЦЬ О. М., СІПАЙЛО Л. Г.

УДК 331.18.878

Сазонець О. М., Сіпайло Л. Г.

Інноваційна діяльність підприємств у контексті забезпечення інформаційної безпеки

Метою статті є дослідження особливостей здійснення інноваційної діяльності в контексті забезпечення інформаційної безпеки підприємства. У результаті аналізу, систематизації й узагальнення наукових праць багатьох учених було розглянуто сутність поняття «інформаційна безпека підприємства» та визначено складові процесу інноваційного розвитку з позицій забезпечення інформаційної безпеки. У статті розглянуто питання утвердження інформаційної безпеки на засадах упровадження інновацій, що дозволить досягти такого стану, при якому реалізувалася б можливість сталого, захищеного від загроз розвитку підприємства. Обґрунтовано, що процес формування інноваційної політики підприємства повинен включати заходи забезпечення інформаційної безпеки. В результаті дослідження було виокремлено види загроз інформаційній безпеці підприємства. Визначено, що інноваційний процес у галузі інформаційної безпеки здійснюється за допомогою дослідницьких, адміністративних, виробничих, технологічних і комерційних заходів, що приводять до виникнення і комерціалізації інновацій. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є визначення системи показників для прогнозування інтегрального інноваційного індикатора безпеки економічної інформації. Система показників діагностики рівня інформаційної безпеки підприємства дозволить здійснювати моніторинг показників стану інноваційної та інформаційної діяльності підприємства з метою попередження виникнення загроз.

Ключові слова: інновація, інформаційна безпека, інноваційна політика, інноваційна діяльність

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Сазонець Ольга Миколаївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки, Національний університет водного господарства та природокористування (вул. Соборна, 11, Рівне, 33028, Україна)

Сіпайло Леонід Георгійович – кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економіки підприємства, Національний університет водного господарства та природокористування (вул. Соборна, 11, Рівне, 33028, Україна)

Email: leo_si@bigmir.net

УДК 331.18.878

UDC 331.18.878

Сазонець О. Н., Сіпайло Л. Г. Инновационная деятельность предприятий в контексте обеспечения информационной безопасности

Sazonets O. M., Sipaylo L. G. The Innovative Activity of Enterprises in the Context of Providing Information Security

Целью статьи является исследование особенностей осуществления инновационной деятельности в контексте обеспечения информационной безопасности предприятия. В результате анализа, систематизации и обобщения научных трудов многих ученых была рассмотрена сущность понятия «информационная безопасность предприятия» и определены составляющие процесса инновационного развития с позиций обеспечения информационной безопасности. В статье рассмотрены вопросы утверждения информационной безопасности на основе внедрения инноваций, что позволит достичь такого состояния, при котором реализовалась бы возможность устойчивого, защищенного от угроз развития предприятия. Обосновано, что процесс формирования инновационной политики предприятия должен включать меры обеспечения информационной безопасности. В результате исследования были выделены виды угроз информационной безопасности предприятия. Определено, что инновационный процесс в области информационной безопасности осуществляется с помощью исследовательских, административных, производственных, технологических и коммерческих мероприятий, приводящих к возникновению и коммерциализации инноваций. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является определение системы показателей для прогнозирования интегрального инновационного индикатора безопасности экономической информации. Система показателей диагностики уровня информационной безопасности предприятия позволит осуществлять мониторинг показателей состояния инновационной и информационной деятельности предприятия с целью предупреждения возникновения угроз.

The aim of the article is to study the peculiarities of the innovative activity in the context of providing the enterprise information security. By analyzing, systematizing and summarizing the scientific works of many scientists the essence of the concept of «information security» has been considered and components of the innovation development process from the standpoint of providing information security have been identified. The article discusses issues of providing information security on the basis of introducing innovations, which will allow achieving a state in which there would be realized a sustainable, protected from threats, development of the enterprise. It has been proved that the formation of the innovative enterprise policy should include measures to ensure information security. As a result of the study the types of threats to the enterprise information security have been identified. It has been determined that the innovation process in the field of information security is provided by means of research, administrative, industrial, technological and commercial activities leading to the emergence and commercialization of innovations. The prospect for further research in this area is determining a system of indicators for forecasting the integral innovation indicator of economic information security. The system of indicators for diagnostics of the enterprise information security level enables monitoring the indicators of the state of the enterprise innovation and information activity in order to prevent the emergence of threats.

Key words: innovation, information security, innovation policy, innovation activity

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Sazonets Olga M. – Doctor of Science (Economics), Professor, Head of the Department, Department of International Economics, National University of Water Management and Natural Resources Use (vul. Soborna, 11, Rivne, 33028, Ukraine)

Ключевые слова: инновация, информационная безопасность, инновационная политика, инновационная деятельность

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Библ.:** 12.

Сазонец Ольга Николаевна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки, Національний університет водного господарства та природопольовання (ул. Соборная, 11, Ровно, 33028, Україна)

Сипайло Леонід Георгиевич – кандидат економічних наук, старший преподаватель кафедри економіки підприємства, Національний університет водного господарства та природопольовання (ул. Соборная, 11, Ровно, 33028, Україна)

Email: leo_si@bigmir.net

Sipaylo Leonid G. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Lecturer, Department of Business Economy, National University of Water Management and Natural Resources Use (vul. Soborna, 11, Rivne, 33028, Ukraine)

Email: leo_si@bigmir.net

Вступ. В умовах сьогодення інформація припинила бути допоміжним ресурсом виробництва, а перетворилась у визначальну складову будь-якого бізнесу. Переведення значної частини інформації в електронну форму, використання локальних і глобальних мереж створюють якісно нові загрози втрати конфіденційної інформації. Тому актуалізується необхідність збереження та захисту інформації за допомогою використання сучасних інноваційних розробок. В сучасній ринковій економіці використання інноваційних розробок у інформаційній безпеці є ефективним способом підвищення конкурентоспроможності вироблених продуктів і послуг, підвищення темпів розвитку технологій, і, як наслідок, покращення фінансового стану підприємств.

Питаннями, пов'язаними із дослідженням проблем інноваційної діяльності, присвячено роботи багатьох вчених та практиків, таких як: І. Алексеев, В. Александрова, О. Алимов, Ю. Бажал, О. Барановський, П. Беленький, Є. Бойко, О. Василик, А. Гальчинський, В. Геєць, А. Гойко, М. Долішній, Б. Кваснюк, О. Кириленко, О. Ковалюк, М. Козоріз, М. Крупка, О. Кузьмін, С. Онишко, В. Опарін, А. Пересада, А. Поддєрьогін, В. Точилін, В. Федосов, Л. Федулова, Д. Черваньов, А. Чухно, Н. Чухрай, Л. Шабліста, С. Юрій та інші.

Проблеми забезпечення інформаційної безпеки підприємств в різних аспектах викладено в працях вчених: О. Баранова, І. Бланка, О. Белорус, К. Беякова, З. Варналія, В. Гейця, О. Зінченка, О. Гладківської, Г. Козаченка, О. Лесняка, Л. Лощинної, О. Ляшенка, А. Новицького, В. Пономарьова, С. Пірождкова, І. Сазонця, Т. Сака, В. Світличної, Л. Шемаєвої, І. Шульги, М. Швеця та ін.

Більшість опублікованих праць за темою дослідження присвячені питанням інформаційної безпеки держави або забезпечення безпеки інформаційних систем. Проте, чимало питань, які пов'язані із забезпеченням інформаційної безпеки підприємства на засадах впровадженні інновацій, залишається ще недостатньо дослідженими.

Основною метою даної статті є розгляд особливостей здійснення інноваційної діяльності в контексті забезпечення інформаційної безпеки підприємства.

Завдання дослідження підпорядковані досягненню поставленої мети і спрямовані на вивчення сутності інформаційної безпеки підприємства; проведення аналізу інноваційної активності підприємств промисловості; обґрунтування необхідності впровадження інноваційних розробок задля забезпечення інформаційної безпеки підприємства.

Поняття «інформаційна безпека підприємства» є надзвичайно актуальним на сучасному етапі розвитку інноваційних технологій, що супроводжується введенням

сучасних інформаційних систем у всі сфери діяльності людини, а також постійною взаємодією підприємств в інформаційному просторі [5, с. 58]. О. Сороківська визначає інформаційну безпеку підприємства як суспільні відносини щодо створення і підтримання на належному рівні життєдіяльності інформаційної системи суб'єкта господарської діяльності [10]. М. Танцюра характеризує інформаційну безпеку підприємства як збереження конфіденційності, цілісності та доступності інформації [12, с. 452]. А. Марущак визначає, що інформаційна безпека підприємства – це цілеспрямована діяльність її органів та посадових осіб з використанням дозволених сил і засобів по досягненню стану захищеності інформаційного середовища організації, що забезпечує її нормальне функціонування і динамічний розвиток [4, с. 94].

В. Світлична, виходячи з власних досліджень, виділяє наступні види загроз інформаційній безпеці підприємства [9, с. 11]:

- 1) загрози впливу неякісної інформації (недостовірної, фальшивої, дезінформації) на особистість, суспільство, державу;
- 2) загрози несанкціонованого і неправомірного впливу сторонніх осіб на інформацію та інформаційні ресурси (на виробництво інформації, інформаційні ресурси, на системи їхнього формування і використання);
- 3) збої в роботі обладнання (може виникнути при блокуванні доступу до одного або декількох ресурсів інформаційної системи);
- 4) загрози інформаційним правам і свободам особистості (праву на виробництво, розповсюдження, пошук, одержання, передавання і використання інформації; праву на інтелектуальну власність на інформацію і речову власність на документовану інформацію; праву на особисту таємницю; праву на захист честі і достоїнства тощо).

Пріоритетним напрямом у процесі забезпечення інформаційної безпеки підприємства є збереження в таємниці комерційно важливої інформації, що дозволяє успішно конкурувати на ринку виробництва та збуту товарів і послуг.

Інновації у сфері інформаційної безпеки – це кінцевий продукт вкладень трудових, матеріальних та інших ресурсів у розробку, виробництво і впровадження нових продуктів в області інформаційної безпеки з метою підвищення її ефективності та отримання прибутку [2]. Інноваційний процес являє собою сукупність взаємопов'язаних дій, обмежених термінами, виконавцями і ресурсами, спрямованих на досягнення поставлених цілей і завдань.

Інноваційний процес в області інформаційної безпеки складається з послідовності дослідницьких, адміністративних, виробничих, технологічних і комерційних заходів, що призводять до виникнення і комерціалізації інновацій. До таких заходів можна віднести наукові дослідження, спрямовані на створення нового продукту, пошук кваліфікованого персоналу для проведення цих досліджень, прогнозування результатів діяльності, пошук джерел фінансування досліджень і виробництва, також тестування та впровадження створених продуктів, що забезпечують захист даних.

Забезпечення безпеки підприємств з боку інформаційних систем на засадах впровадження інновацій є однією з блоків проблеми економічної безпеки підприємства взагалі. Одним з найбільш ефективних напрямків забезпечення зростання промислового виробництва є такі умови його функціонування, які сприяли б впровадженню і розвитку інноваційної діяльності. Це дає можливість здійснити реструктуризацію виробництва, прискорити оновлення основних виробничих засобів, удосконалювати технологію, організацію і управління виробництвом, зменшити ресурсоемність продукції, обсягів промислових відходів, налагодити виробництво екологічно чистої продукції. Однак низький технічний і організаційний рівень виробництва, недостатнє фінансування і стимулювання інноваційної діяльності не дають можливості сьогодні повною мірою розвиватися підприємствам на цій основі.

Внаслідок відсутності дієвого механізму стимулювання інноваційної діяльності підприємств спостерігаємо низькі показники інноваційної активності, проте, які мають позитивну динаміку до зростання. Так, упродовж 2010–2014 рр. питома вага інноваційно активних підприємств зростає з 13,8 до 16,1%. Питома вага підприємств, що впроваджували інновації у 2010 році складала 11,5%, а у 2014 р. – 12,1% [11]. Серед промислових підприємств 5,0% займалися лише технологічними інноваціями (продуктовими та процесними), 10,4% – лише організаційними та маркетинговими інноваціями (нетехнологічними інноваціями), 5,0% – технологічними і нетехнологічними інноваціями (рис. 1). Це свідчить про практичну відсутність запровадження підприємствами сучасного інноваційного інформаційного забезпечення в господарській діяльності.

У 2013 р. частка витрат на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення порівняно з 2012 р. скоротилася з 70,1% до 58,0%, в той час як витрати на науково-дослідні розробки та інші витрати, в числі яких витрати на навчання та підготовку персоналу для розробки та запровадження нових або значно вдосконалених продуктів та процесів, діяльність щодо ринкового запровадження інновацій та інші роботи, пов'язані зі створенням та впровадженням інновацій, зросли відповідно до 17,1% і 24,0% (табл. 1). Частка витрат на придбання інших зовнішніх знань (нових технологій) залишається досить низькою (0,9%) [7, с. 163].

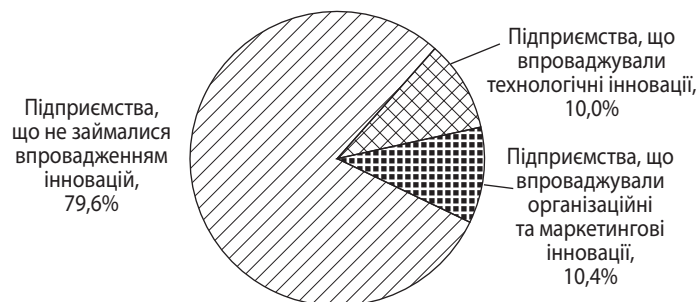

Рис. 1. Розподіл підприємств і організацій за типами інновацій упродовж 2010 – 2013 рр., у % до загальної кількості підприємств (Сформовано за [11])

Щодо напрямів інноваційної діяльності підприємств України, то 1096 підприємств з технологічними інноваціями (62,3% інноваційно активних підприємств) придбали машини, обладнання та програмне забезпечення для виробництва нових або значно поліпшених продуктів та послуг, 304 підприємства виконували науково-дослідні роботи (3% від загальної кількості промислових підприємств). Незначна частка підприємств проводили навчання та підготовку персоналу для розроблення й впровадження ними нових або значно удосконалених продуктів і процесів, здійснювали ринкове запровадження інноваційних продуктів та послуг, включаючи ринкове дослідження і проведення рекламної кампанії, здійснювали процедури та технічну підготовку до запровадження нових або значно удосконалених продуктів і процесів, які ще жодного разу не були представлені [8, с. 117]. Частка витрат на НДДКР у ВВП України становить менше відсотка. Така низька активність

інноваційної діяльності є результатом дії дестабілізуючих чинників, а саме: низька мотивація впровадження інноваційних технологій та технологічних процесів; відсутність розвинутої інноваційної інфраструктури; орієнтація на імпорт високотехнологічного устаткування, що перешкоджає дифузії вітчизняних розробок; орієнтація економіки на інвестування розвитку виробництв, а не на активізацію інноваційної діяльності; недостатня увага до формування власного науково-технічного потенціалу; недосконалість інструментів правового регулювання інноваційної діяльності, і особливо у сфері захисту прав інтелектуальної власності, і особливо у сфері захисту прав інтелектуальної безпеки, і особливо у сфері захисту прав інтелектуальної безпеки. Це все створює додаткові загрози інформаційній безпеці, а в кінцевому підсумку економічній безпеці підприємства.

В аспекті інформаційної безпеки підприємства його інтелектуальний ресурс виступає як результат науково-інноваційного пошуку. Заходи та засади інноваційної полі-

Рівень розвитку інноваційної активності промислових підприємств України

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.
1. Кількість підприємств, що займались інноваційною діяльністю, одиниць	1462	1679	1758	1715
у % до загальної кількості промислових підприємств, %	13,8	16,2	17,4	16,8
2. Кількість підприємств, що витрачали кошти на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, одиниць	840	1062	1096	1082
у % до загальної кількості промислових підприємств, %	7,9	10,3	10,9	10,6
3. Обсяг витрат підприємств на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення, млн грн	5051,7	10489,1	8051,8	5546,3
у % до загального обсягу витрат підприємств за напрямами інноваційної діяльності, %	60,8	73,2	70,1	58,0
4. Обсяг витрат підприємств на придбання інших зовнішніх знань, млн грн	141,6	324,7	47,0	87,0
у % до загального обсягу витрат підприємств за напрямами інноваційної діяльності, %	1,8	2,3	0,4	0,9
5. Обсяг фінансування підприємствами інноваційної діяльності за рахунок власних коштів, млн грн	4775,2	7585,6	7335,9	6973,4
у % до загального обсягу фінансування підприємствами за джерелами фінансування, %	59,3	52,9	63,9	72,9

Побудовано автором за даними [6; 7]

тики підприємства виступають рушійною силою соціально-економічного фактору розвитку підприємства та є одним із найбільш вагомих чинників формування його економічної безпеки [8, с. 118]. Інноваційний розвиток, як результат успішної інноваційної діяльності підприємства, дає можливість найповніше використовувати інтелектуальні ресурси, застосовувати прогресивні методи управління. З позиції забезпечення інформаційної безпеки підприємства, процес інноваційного розвитку виглядає наступним чином (рис. 2).

Серед основних функцій інновацій в забезпеченні інформаційної безпеки, на наш погляд, слід визначити наступні: контролююча – безперервний моніторинг зо-

внішніх загроз і аналіз внутрішніх факторів, що можуть загрожувати порушенню фінансової стійкості підприємства; стимулююча – забезпечення зростання вартості активів підприємства інноваційного розвитку його економічної діяльності; відтворювальна – створення передумов для отримання прибутку і безперервного господарського обороту факторів виробництва; регулююча – підпорядкування фінансово-господарської діяльності цілям економічної безпеки, які у свою чергу визначаються оперативними та стратегічними цілями інформаційної безпеки підприємства; прогнозна – безперервна оцінка схильності підприємства до банкрутства або погіршення фінансового стану; інформаційна – використання комплексних автоматизова-

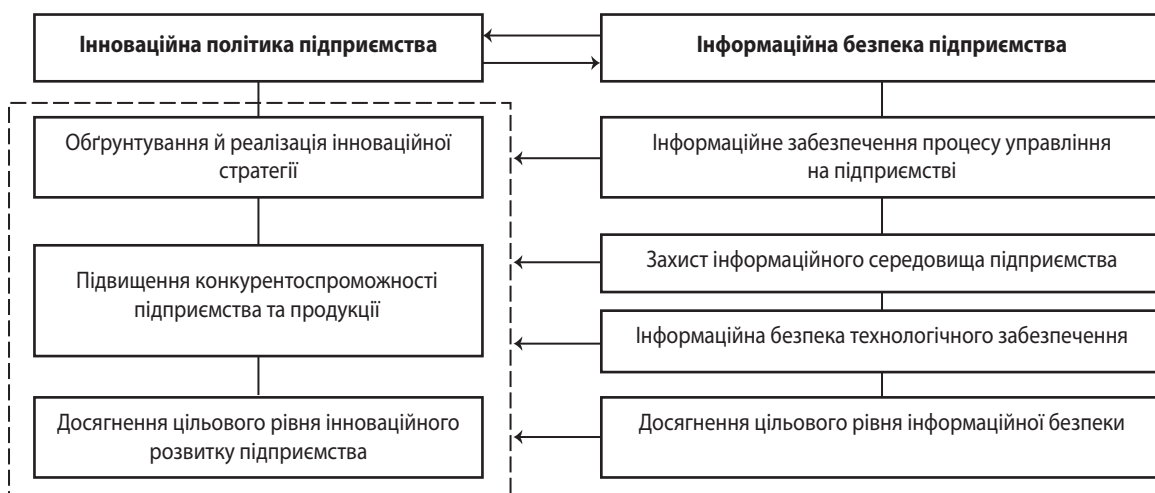

Рис. 2. Процес інноваційного розвитку з позицій забезпечення інформаційної безпеки

них інноваційних інформаційних систем для ефективного управління ресурсами підприємства; функція планування – розробка, реалізація та контроль виконання планів щодо підтримки економічної безпеки; санаційна – швидке відновлення фінансової рівноваги у випадку її порушення; оптимізаційна – забезпечення оптимального поєднання і ефективного використання економічних ресурсів підприємства, а також підтримки його конкурентоспроможності; захисна – забезпечення захищеності підприємства та його активів, фінансової, економічної та технологічної незалежності суб'єкта господарювання [1, с. 36].

Інноваційну політику підприємства в системі інформаційної безпеки можна визначити як складний і багатоетапний процес, що поєднує формування інноваційної стратегії підтримки інформаційної безпеки і управління підприємством з метою її якнайповнішої й успішної реалізації в контексті місії організації й в умовах невизначеності та мінливого зовнішнього середовища. Процес формування інноваційної політики підприємства повинен включати заходи забезпечення інформаційної безпеки, а саме: стратегічний аналіз виявлення існуючих та прогнозування потенційних загроз інформаційній безпеці; стратегічне планування системи заходів, спрямованих на уникнення або ліквідацію впливу загроз та кризових явищ, а також аналіз результативності обраних заходів; ресурсне забезпечення необхідних економічних, фінансових та трудових ресурсів для втілення запланованих заходів; бюджетування; реалізація заходів; контролінг ефективності вжитих заходів; оперативне управління політикою інформаційної безпеки; аудит; адаптація та управління ризиками. Ефективна інноваційна політика завжди супроводжується заходами управління ризиками.

Від правильного вибору системи показників для діагностики рівня інформаційної безпеки підприємства залежатиме комплекс необхідних заходів щодо попередження можливих криз. Тому пропонується здійснювати моніторинг таких показників стану інноваційної та інформаційної діяльності підприємства: фінансова складова: частка внутрішніх витрат на НДДКР і придбання технологій у загальних витратах на виробництво; наукоємність продукції, що виробляється; частка витрат на придбання нематеріальних активів у загальних витратах на дослідження та розробки; частка витрат на підвищення кваліфікації кадрів у загальному обсязі витрат на дослідження та розробки; обсяги фінансування НДДКР, частка витрат на технології захисту інформації; кадрова складова: частка робітників, зайнятих дослідженнями та розробками в загальній кількості працюючих; забезпеченість кадрами найвищої кваліфікації, рівень заробітної плати науково-технічних робітників та працівників служби безпеки підприємства; матеріально-технічна складова: модернізація обладнання, коефіцієнт введення нової техніки, рівень застосування прогресивних технологій захисту інформації; інформаційна складова: витрати на інформаційну діяльність; кількість персоналу, зайнятого інформаційною діяльністю; ринкова складова: показники освоєння нової продукції, частка інноваційної продукції в загальному обсязі промислової продукції, рентабельність інноваційної продукції, конкурентоспроможності нової продукції [3, с. 135].

Висновки. Отже, використання інновацій у діяльності підприємств не лише забезпечує інноваційну спрямованість бізнесу та підвищення продуктивності господарської діяльності, а й зумовлює зростання рівня інформаційної безпеки підприємства. Виявлені негативні чинники впливу на інноваційну активність промислових підприємств зумовлюють необхідність створення ринкового механізму стимулювання проектів перспективних інновацій як для підприємства, так і для країни. Для цього необхідно збільшувати обсяги інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, розширювати структуру інвестиційних джерел (ширше залучати до інвестування заощадження населення) та зробити більш доступними всі джерела інвестування. Комплексна оцінка рівня інформаційної безпеки підприємства дає можливість провести моніторинг частоти та ефективності впровадження на підприємстві інновацій, діагностувати підприємство щодо захисту та збереження інноваційних розробок. Актуальність і гострота проблеми забезпечення економічної стійкості вітчизняних підприємств, захисту їх економічних інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз, забезпечення прискореного розвитку національної економіки та підвищення ефективності її функціонування свідчать про об'єктивну необхідність подальшого розвитку теоретико-методологічного базису дослідження механізму забезпечення інформаційної безпеки на засадах впровадження інновацій. Таким чином, необхідність проведення подальших досліджень зазначеної проблематики не викликає сумнівів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гапоненко В. Ф. Экономическая безопасность предприятий. Подходы и принципы / В. Ф. Гапоненко, А. Л. Беспалько, А. С. Власков. – М.: Изд-во «Ось-89», 2007. – 208 с.
2. Інновації у сфері інформаційної безпеки // Вікісторінка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.wikipedia.com.ua/>
3. Лощина Л. В. Комплексна оцінка інноваційної діяльності підприємства в контексті антикризового управління / Л. В. Лощина // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (28 – 29 жовтня 2010 р.): у 2 т. / ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України». – Суми, 2010. – Т. 2. – С. 134 – 135.
4. Марущак А. І. Інформаційно-правові напрями дослідження проблем інформаційної безпеки / А. І. Марущак // Державна безпека України. – 2011. – № 21. – С. 92 – 95.
5. Нашинець-Наумова А. Ю. Питання забезпечення інформаційної безпеки підприємства / А. Ю. Нашинець-Наумова // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. – 2012. – № 3. – С. 58 – 62 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npna_u_2012_3_13.pdf
6. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2013. – 287 с.
7. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2014. – 314 с.
8. Сак Т. В. Інноваційна діяльність підприємств в контексті комплексного забезпечення економічної безпеки / Т. В. Сак // Науковий вісник Херсонського державного університету:

зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 6, Ч. 3: Економічні науки. – С. 116 – 119.

9. Світлична В. Ю. Інформаційна безпека: сутність та порядок реалізації / В. Ю. Світлична // Молодий вчений. – 2014. – № 11 (14). – С. 97 – 100.

10. Сороківська О. А. Інформаційна безпека підприємства: нові загрози та перспективи / О. А. Сороківська [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010_2_2/032-035.pdf

11. Статистична інформація Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

12. Тацюра М. Ю. Проблемні аспекти стандартизації у галузі інформаційної безпеки підприємства / М. Ю. Тацюра // Матеріали Другої наук.-практ. конф. «Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях» (23 – 24 вересня 2010 р., м. Бахчисарай) ; НДІ сталого розвитку та природокористування, РВПС України НАН України, Кримський інститут КНЕУ ім. Вадима Гетьмана. – Сімферополь : Фенікс, 2010. – С. 451 – 453.

REFERENCES

Gaponenko, V. F., Bepalko, A. L., and Vlaskov, A. S. *Ekonomicheskaia bezopasnost predpriiaty. Podkhody i printsipy* [Economic security. Approaches and principles]. Moscow: Os-89, 2007.

“Innovatsii u sferi informatsiinoi bezpeky” [Basic types and characteristics of the negative impact on the environmental security]. <http://www.wikipedia.com.ua/>

Loshchyna, L. V. “Kompleksna otsinka innovatsiinoi diialnosti pidpriemstva v konteksti antykrizovoho upravlinnia” [Fundamentals of economic security]. *Problemy i perspektyvy rozvytku bankivskoi systemy Ukrainy*. Sumy, 2010. 134-135.

Marushchak, A. I. “Informatsiino-pravovi napriamy doslidzhennia problem informatsiinoi bezpeky” [Abolishing the licensing agency activity]. *Derzhavna bezpeka Ukrainy*, no. 21 (2011): 92-95.

Nashynets-Naumova, A. Yu. “Pytannia zabezpechennia informatsiinoi bezpeky pidpriemstva” [The economy of a small business]. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npnau_2012_3_13.pdf

Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini [Economic security of Ukraine]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2013.

Naukova ta innovatsiina diialnist v Ukraini [Economic security of Ukraine]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2014.

Sak, T. V. “Innovatsiina diialnist pidpriemstv v konteksti kompleksnoho zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky” [Economic security tourism industry]. *Naukovi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu vol. 3: Ekonomichni nauky*, no. 6 (2014): 116-119.

Svitlychna, V. Yu. “Informatsiina bezpeka: sutnist ta poriadok realizatsii” [The economic security of entrepreneurship. Economic and legal aspects]. *Molodyi vchenyi*, no. 11 (14) (2014): 97-100.

Sorokivska, O. A. “Informatsiina bezpeka pidpriemstva: novi zahrozy ta perspektyvy” [The organization of tourism in Ukraine]. http://nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010_2_2/032-035.pdf.

“Statystychna informatsiia Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy” [Statistical analysis of tourism market]. <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Tatsiura, M. Yu. “Problemni aspekty standartyzatsii u haluzi informatsiinoi bezpeky pidpriemstva” [Category «risk» in the discussion of modern economic theory]. *Stalyi rozvytok ta ekolohichna bezpeka suspilstva v ekonomichnykh transformatsiakh*. Simferopol: Feniks, 2010. 451-453.